

Sygn. akt III K 161/16

ORZECZENIE

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku III Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: (...) Marzenna Roleder- ref.

Sędziowie: SO Szczęsny Szymański

SO Wiesław Żywolewski

Protokolant: Paulina Sokół

w obecności prokuratora z Instytutu Pamięci Narodowej – Oddziałowego Biura Lustracyjnego w B. – A. O.

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2017 roku sprawy:

E. K., s. E. i T., ur. (...) w H.,

w przedmiocie stwierdzenia zgodności z prawdą oświadczenia lustracyjnego,

orzeka:

I. na podstawie art. 21a ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (t.j. Dz. U. z 2013 roku, poz. 1388 z późn. zm.) stwierdza, że E. K. w związku z ubieganiem się o pełnienie funkcji publicznej radnego Gminy N. złożył w dniu 8 października 2014 roku niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne;

II. na podstawie art. 21a ust. 2a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (t.j. Dz. U. z 2013 roku, poz. 1388 z późn. zm.) orzeka wobec lustrowanego E. K. utratę prawa wybieralności w wyborach do Sejmu, Senatu i Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach powszechnych organu i członka organu jednostki samorządu terytorialnego oraz organu jednostki pomocniczej jednostki samorządu terytorialnego, której obowiązek utworzenia wynika z ustawy, na okres 3 (trzech) lat;

III. na podstawie art. 21a ust. 2b ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (t.j. Dz. U. z 2013 roku, poz. 1388 z późn. zm.) orzeka wobec lustrowanego E. K. zakaz pełnienia funkcji publicznej, o której mowa w art. 4 pkt 2 – 57 cytowanej ustawy, na okres 3 (trzech) lat;

IV. na podstawie art. 19 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (t. j. Dz. U. z 2013 roku, poz. 1388 z późn. zm.) w zw. z art. 627 k.p.k. obciąża lustrowanego E. K. kosztami sądowymi w sprawie.

SSO Szczęsny Szymański SSO Marzenna Roleder SSO Wiesław Żywolewski

UZASADNIENIE

Prokurator Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowego Biura Lustracyjnego w B. wystąpił do Sądu Okręgowego w Białymstoku z wnioskiem o wszczęcie postępowania lustracyjnego wobec E. K. i wydanie orzeczenia, że złożył on

niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne w związku z ubieganiem się o wykonywanie funkcji publicznej radnego Rady Gminy N..

W toku przeprowadzonego postępowania sądowego ustalono następujący stan faktyczny.

E. K. od 1974 roku pracował w Jednostce Wojskowej (...) w N. na stanowisku kierowcy lokomotywy. Jednostka ta stanowiła 22 (...), znajdującą się na terenie (...) Okręgu Wojskowego i podlegała bezpośrednio Departamentowi Uzbrojenia Ministerstwa Obrony Narodowej. E. K. w dniu 10 kwietnia 1978 roku został powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej, którą odbył do dnia 31 stycznia 1980 roku w dotychczasowym zakładzie pracy- 22 (...) na stanowisku straszy mechanik. Po zakończeniu tej służby nadal pozostał we wskazanej jednostce wojskowej, tym razem w charakterze żołnierza zawodowego aż do dnia 1.10.1997 roku, gdy zwolniono go do rezerwy.

W dniu 19 grudnia 1975 roku został on pozyskany do współpracy z kontrwywiadem wojskowym przez oficera kontrwywiadu „ochraniającego” Jednostkę Wojskową (...) Wydziału I Oddziału Wojskowej Służby Wewnętrznej w B. – porucznika M. K.. Jako cel jego pozyskania wskazano operacyjne zabezpieczenie magazynów i sprzętu na terenie technicznym 22 Składnicy Uzbrojenia i Amunicji w N. oraz rozpoznanie pracowników cywilnych i kadry terenu technicznego w godzinach pracy oraz kadry i rodzin po godzinach pracy. Jego pozyskanie zatwierdził szef Wydziału I Oddziału (...) B.-podpułkownik S. M..

W tym dniu w pomieszczeniu służbowym w sztabie 22 Składu (...) w N. doszło do podpisania deklaracji, w której E. K. dobrowolnie zobowiązał się „nieoficjalnie i aktywnie współpracować z organami kontrwywiadu Wojska Polskiego w celu wykrywania i zwalczania wszelkiej wrogiej działalności skierowanej przeciwko Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i jej Siłom Zbrojnym”. Ponadto ten TW zobowiązał się do zachowania w ścisłej tajemnicy faktu podjętej nieoficjalnej współpracy z kontrwywiadem wojskowym. Przyjął pseudonim (...) i został zarejestrowany pod numerem (...) w Centralnym Rejestrze Współpracowników (...). Jego rejestracja została odnotowana w K. nr 1 i 2 – Zarządu (...) Okręgu Wojskowego (spis TW według nazwisk) oraz Oddziału (...) B. (spis TW według pseudonimów). W trakcie tego spotkania poinstruowano go o zasadach nawiązywania kontaktu, miejscu spotkań i odebrano od niego ogólne posiadane przez niego informacje o stanie zabezpieczenia magazynów oraz sytuacji wśród pracowników terenu technicznego.

Ta współpraca ze służbą bezpieczeństwa trwała do 1980 roku, kiedy to podczas spotkań odbywanych z różną częstotliwością (od raz w miesiącu do raz na kwartał) E. K. informował prowadzącego o łamaniu dyscypliny wojskowej, marnotrawstwie, nadużywaniu alkoholu przez kadrę oficerską. Za przekazywane informacje lustrowany nie otrzymywał gratyfikacji finansowych.

W dniu 21 marca 1980 roku porucznik M. K. przyjął od E. K. pisemne oświadczenie o zakończeniu współpracy, w tym zwolnienia z obowiązku utrzymywania w tajemnicy ich kontaktów. Po tym fakcie prowadzący funkcjonariusz sporządził charakterystykę TW, wskazując na małą przydatność przekazywanych przez niego informacji, które okazywały się ogólnie dostępne. Wskazał, że TW L. nie był aktywnym źródłem informacji i podkreślał, że pomimo zakończenia współpracy E. K. deklarował chęć informowania kontrwywiadu wojskowego, co w razie takiej potrzeby można było wykorzystać jako osobowe źródło informacji.

W dniu 14.07.1980 rokuteczka personalna TW L. została złożona do archiwum pod numerem ZA- (...), a teczkę pracy zniszczono w dniu 4.04.1980 roku.

W 2014 roku E. K. w związku z ubieganiem się o funkcję publiczną radnego Rady Gminy N. złożył oświadczenie lustracyjne z treści którego wynikało, że nie pracował, nie pełnił służby, ani nie był współpracownikiem w rozumieniu art. 3a ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (t. j. Dz. U. z 2007 roku, Nr 63, poz. 425 z późn. zm.) organów bezpieczeństwa wymienionych w art. 2 tejże ustawy, w okresie od dnia 22 lipca 1944 roku do dnia 31 lipca 1990 roku.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie częściowych wyjaśnień E. K. (k. 118-120, 137v), i dokumentów w postaci: kopii oświadczenia lustracyjnego (k.3-5), kserokopii teczki personalnej TW (k. 36-55), kserokopii akt personalnych żołnierza (k.65-75), kopii akt i ewidencji (...) (k.19-28), notatki (k.114).

E. K. przyznał przed prokuratorem IPN, że w swoim oświadczeniu nie podał faktu, że współpracował z (...), co nie jest zgodne z prawdą. Opisał, że w trakcie odbywania zasadniczej służby wojskowej oficer kontrwywiadu zwerbował go do tajnej współpracy. Przyznał, że własnoręcznie podpisał zobowiązanie do tajnej współpracy i przyjął pseudonim (...). Nikomu nigdy tego faktu spotkań z majorem K. nie ujawnił. Prowadzący, według wyjaśnień lustrowanego, potrzebował informacji o kadrze zawodowej. Lustrowany wskazał, że ta współpraca trwała parę lat, a w trakcie jej trwania dochodziło do spotkań, raz w miesiącu lub raz na kwartał. W czasie tych spotkań np. w kancelarii oficera prowadzącego odpowiadał on na jego pytania, oficer te odpowiedzi notował, a K. te notatki podpisywał. Z czasem, jak wskazał lustrowany nie chciał już dostarczać takich informacji i zaczął unikać spotkań. Końcowo wskazał, że nie zna przyczyny dla której faktu współpracy nie ujawnił w oświadczeniu lustracyjnym, dziś na pewno zrobiliby inaczej.

Lustrowany potwierdził podpisanie przez siebie dokumentów w postaci zobowiązania do współpracy i późniejszego oświadczenia o rezygnacji ze współpracy ze służbą bezpieczeństwa.

Zgromadzone w sprawie dokumenty w postaci kart rejestracyjnych, ksiąg ewidencyjnych, zachowanej teczki personalnej TW L. w kontekście wyjaśnień lustrowanego nie pozostawiają wątpliwości, iż E. K. był zarejestrowany jako TW o pseudonimie (...) i w okresie od 19.12.1975 roku do 21.03.1980 roku był tajnym, świadomym i dobrowolnym współpracownikiem organu bezpieczeństwa państwa- Wojskowej Służby Wewnętrznej (wymienionego w artykule 2 ustęp 1 punkt 10 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów).

Zgodnie z art. 3a cytowanej wyżej ustawy zwanej lustracyjną współpracą w rozumieniu tejże ustawy jest świadoma i tajna współpraca z ogniwami operacyjnymi lub śledczymi organów bezpieczeństwa państwa w charakterze tajnego informatora lub pełnomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji.

Analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wskazuje, że zachowanie E. K. wyczerpało tę definicję. Niewątpliwie lustrowany złożył niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne, zatajając w nim fakt swojej współpracy w charakterze tajnego współpracownika pseudonim (...) z Wojskową Służbą Wewnętrzną.

Lustrowany zgodził się na współpracę z kontrwywiadem w sposób tajny, na potrzeby współpracy przyjął pseudonim, sporządził stosowne zobowiązanie do współpracy i spotykał się z oficerem Wojskowej Służby Wewnętrznej oraz nieoficjalnym pracownikiem. Jak wynika z charakterystyki o lustrowanym, przekazywał (...) interesujące informacje z zakresu tzw. profilaktyki kontrwywiadowczej. Pozyskanie lustrowanego w charakterze osobowego źródła informacji odbyło się w typowy dla kontrwywiadu sposób, swoją współpracę utrzymywał w tajemnicy.

z ustawy. W myśl art. 21 ust. 2a ustawy lustracyjnej orzeczenie utraty prawa wybieralności do wymienionych wyżej organów jest obligatoryjne.

Obowiązkiem Sądu było również orzeczenie zakazu pełnienia funkcji publicznej, o której mowa w art. 4 pkt 2 – 57 cytowanej ustawy. Podstawą orzeczenia tego zakazu był art. 21a ust. 2b ustawy lustracyjnej.

Sąd orzekł utratę prawa Wszelkie kontakty z ogniwami operacyjnymi lub śledczymi organów bezpieczeństwa państwa w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji zostały objęte ustawą lustracyjną, a nie tylko te, które były związane ze zwalczaniem opozycji. Przepis art. 3a ustawy lustracyjnej nie pozostawia wątpliwości, że zawarte w tym przepisie pojęcie współpracy dotyczy również takich osób, które nawet jednorazowo pomogły Służbie Bezpieczeństwa, albowiem o współpracy nie stanowi wielość działań podejmowanych przez osobowe źródło informacji, ale ich jakość w sensie wkładu w realizację celów organu bezpieczeństwa państwa.

Konsekwencją uznania oświadczenia lustracyjnego za sprzeczne z prawdą było orzeczenie wobec E. K. o utracie prawa wybieralności w wyborach do Sejmu, Senatu i Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach powszechnych organu i członka organu jednostki samorządu terytorialnego oraz organu jednostki pomocniczej jednostki samorządu terytorialnego, której obowiązek tworzenia wynika z wyboralności oraz zakaz pełnienia funkcji publicznych na okres lat 3. Orzekając o czasie ich trwania Sąd miał na uwadze przede wszystkim czasookres współpracy i rodzaj udzielanych przez wymienionego informacji. Przesłuchani w sprawie funkcjonariusze SB jednoznacznie oceniali, że jego informacje z biegiem czasu były bardzo ogólne, nie miały istotnej wartości operacyjnej.

O kosztach sądowych Sąd orzekł na podstawie art. 19 ustawy lustracyjnej w zw. z art. 627 k.p.k.